

L'ofici de llegir

Quan el novembre de 1887 l'editorial de Georges Charpentier, després que la novel·la hagués sortit en fullat a la revista *Le Gil Blas* des del 29 de maig fins al 16 de setembre, va publicar *La terre* al barri dels Invàlids de París, la tomba de Napoleó, que hi reposa, encara era tendra, la guerra francoprusiana de 1870 encara escampava damnats pels carrers i la torre Eiffel començava a dibuixar el perfil de l'Exposició Universal.

Poc temps abans, el 8 d'agost, *Le Figaro* havia publicat un manifest on cinc deixebles del Naturalisme arraconaven el seu mentor per haver-se passat de mida. Zola, amb *La terre*, duia els postulats d'aquell compromís estètic als extrems inacceptables de la lectura moral de les obres literàries. La morbositat, la descripció repel·lent de la bestialitat primària –rural, en aquesta novel·la– ja va fer escriure a Anatole France a la crítica que en va fer al diari *Le Temps* que Zola practicava un pseudonaturalisme. Ho justificava posant en primer pla l'existència en el món tant de coses lletges com de boniques. El debat no es movia de la concepció de la novel·la com una mena de màquina d'escriure fotogràfica.

Anys després, France reconeixeria l'admiració pel compromís social de Zola –després de l'afer Dreyffus–, i li dedicaria un lloable elogi fúnebre, on el compararia amb Tolstoi per la monumentalitat i pel testimoni que llegava d'una de les societats més complexes de la història, la França canviant del XIX que va precedir-nos. Una altra mostra d'una lectura de l'obra literària com un llibre d'actes.

La terra és una novel·la testimonial, la

quinzena d'un cicle de 20 que segueix les trifulgues familiars dels Rougon-Macquart, amb qui Zola va retratar la França postrevolucionària i plebea i preindustrial i acomodada. En aquesta, seguim l'experiència de Jean, un dels Macquart, que, després de fer el soldat a la guerra de la campanya italiana (1859) del Segon Imperi francès s'instal·la a Rognes (identificada amb el poble de Romilly-sur-Aigre), on es lloga com a mosso en una casa de pagès preocupada per la productivitat agrícola de la Beauce, el graner retrògrad de França. N'haurà de fugir foragitat pels usos i costums tribals, representats per un personatge ben batejat en català com el *Cabut* i tor-

narà a la barbàrie ordenada de la milícia per a la campanya prusiana, que acabaria amb la proclamació de la Tercera República, el 1870.

Llegim el relat d'aquests 10 anys en 5 parts; els 2 anys i mig primers, compresos entre la primera i la tercera. La dada és significativa, perquè la irregularitat és general. *La terra* és una novel·la allargassada, fruit del mètode de treball: després de recollir la informació, durant 20 anys i escaig va escriure 5 pàgines al dia i va publicar una novel·la llarga cada any. El ritme de producció lligat als postulats de posar la literatura al servei de la realitat crua és la causa que avui *La terra* tingui una lectura complicada. I això que paga la pena. *

Zola va retratar
la França
postrevolucionària
ARXIU

LA TERRA
Émile Zola

Traducció:
Anna-Maria Corredor
Editorial:
Edicions de 1984
(Barcelona, 2012)
Pàgines: 576
Preu: 20 euros

CURIOSITATS LLUÍS LLORT

Un bon llibre per llegir a pessics

Hi ha un gènere de llibres que podríem denominar de vàter, sense cap ànim d'ofendre. Són aquells que, tot i poder ser rigorosos, van bé per llegir a pessics perquè estan formats per textos breus, entretinguts, a estones divertits, altres interessants, o tot alhora. Aquesta guia de la simpàtica (pel to constant del llibre i per la foto de solapa) periodista Anna-Priscila Magriñà (Reus, 1983) compleix aquests requisits de llarg. I tant de llarg, perquè el contingut és molt extens per a un llibre de les seves característiques i es nota la feinada que hi ha darrere, de recerca i de redacció.

L'autora adverteix que hi ha tot de casos i coses que per a uns poden ser sorprenents i altres ho esbaldeixen amb un “jo ja ho sa-

bia”. És cert, però, en aquest llibre, em penso que guanyen els del primer grup. Per exemple, sabien que el segell editorial en actiu més antic del món és el de l'Abadia de Montserrat, que data del 1499?

Més antiga que l'anar a peu

Més exemples? Sabíeu que el primer manual eròtic d'Europa, *Speculum al foder*, està escrit en català? Que l'espardenya ja es calçava al neolític (vaja, és més vella que l'anar a peu)? Que la cervesa més antiga d'Europa s'ha trobat a Catalunya? O que, seguint amb cervesa, l'Estrella Damm es deia Estrella Roja però com que va començar la producció a Barcelona en època franquista l'estrella va passar a ser daurada per evitar el tuf comu-

nista que podia escampar? Sabíeu que el fundador del parisenc Moulin Rouge va ser un terrassenc? Que el guardaespalles de Companys era el boxejador Josep Gironès? Que la barretina apareix a les banderes d'Argentina, Bolívia, Colòmbia i Cuba i als segells del Senat i de l'exèrcit dels Estats Units?

Magriñà orienta el contingut de cadascun dels 47 capítols amb una icona que pot voler dir Naturaleses, Les vides normals, Icones i símbols, Sexe i altres bel·leses, Genialitats i Farts d'olla. Divideix cada capítol segons convé i hi afegeix dades col·laterals en requadres a banda. Un llibre d'aquells “d'una mica més i prou” que provoca que piquin a la porta reclamant: “Va, surt i llegeix al sofà, que no m'aguanto més!” *

GUIA XAFARDERA DE CATALUNYA
Anna-Priscila
Magriñà

Editorial: Angle
(Barcelona, 2012)
Pàgines: 270
Preu: 18,90 euros